
מראה מקומות- עניני הלכה

‘במות דף קו’

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

רב דקהל שערי תפילה

פסעיק, ניו ג'רסי

AsherMillman@gmail.com

לזכר נשמת

מנחם מנדל בן משה ושרה בת משה צבי ממשפחת אדלר
קעפל בן אליעזר ופריידל בת אליעזר ממשפחת מילמן
צבי מנחם בן שמעיהו וחיה לאה בת נפתלי הערצקא ממשפחת
רייכמאן

A Chaburah on these מקומות מראה is posted weekly
and can be accessed via www.dafaweek.org, emailed,
or on the app.

507– Daf– Week

info@dafaweek.org

בענין אמירת חליצה ושאר דברים בלשון חול

במשנה שלנו איתא שקריאת חליצה נאמרה דווקא בלשון הקודש. וכן איפסק ברמב"ם והוא מדכתיב "ככה". ודרשה זו לא הובא ביבמות ובאמת מח' תנאים הוא בסוטה (לב:) ופסקינן כר' יהודה ש"ככה" ר"ל בלשון הקודש. (וע' תוס' שם שמוכיח שהוא שיטה מחודשת שגם הקריאה מעכב שלא כשיטות בסוגיא שלנו אכן ע"כ אי"ז שיטת הרמב"ם שפוסק שצריך לשון הקודש ואעפ"כ פוסק שאין הקריאה מעכב ואיכ"מ).

ונעיין קצת בדין זה של תפילה ושאר דברים בלשונות אחרות. במשנה (סוטה לב.) איתא שקריאת שמע, תפילה, וברכת המזון נאמרין בכל לשון. ותוס' שם הקשה שאמאי לא הביא הלל, קידוש, ושאר ברכות ג"כ שיכולים לאומרם בכל לשון. ותירץ שחלוקים הם שקריאת שמע, שמו"ע, וברכהמ"ז נאמר אפילו אינו "שומע" משא"כ אחרים וצ"ב כוונתו. והמג"א הסביר שר"ל "מבין" דהיינו ששלש אלו יכול לאומרם בשאר לשונות רק אם מבין אותו לשון משא"כ הברכות וכדומה שאפילו אם אינו מבין הלשון מותר. ויוצא שיש ג' מדרגות, לשון הקודש דווקא, לשון חול אם מבין, ולשון חול אפילו אינו מיבן. אכן יש מוכחים מזה חידוש יותר. הפמ"ג באשל אברהם חוקר שאפשר שבשלוש אלו לא רק שצריך להבין אם אומרו בלשון חול אלא אפילו אם אומרו בלשון הקודש צריך להבין והוא חידוש לכ'. אכן הביאור הלכה הביאו והרכיעו מדברי הלבוש שלא כדבריו וכן הכריע במשנה ברורה ג"כ ורק צריך להבין פסוק ראשון של שמע ולא יותר. וכן הביא שם כמצוה מן המובחר לומר הכל בלשון הקודש.

אכן באמת יש אופנים שצריך להבין דווקא ואין מועיל אפילו לשון הקודש ואחד מהם ספירת העומר וכן הובא במשנה ברורה. אכן בשער ציון שם הביא דעת היעב"ץ שאפילו בספירת העומר מועיל בלשון הקודש ועדיין צ"ב הבנת דין זה. ולכ' תלוי אם זה דין ספירה או דין קריאה. וראיתי מסבירים שכיון שהוא כחלק התפילה ממילא יצא ועדיין צ"ב.

- רמב"ם יבום וחליצה ד' ח'
- ש"ס בבלי סוטה לג.
- תוס' שם ד"ה ור' יהודה
- שו"ע או"ח סב' ב'
- מגן אברהם שם אות א'
- פרי מגדים אש"א שם
- ביאור הלכה סב' א' ומשנ"ב שם
- שער ציון שם אות ו'

מסורת הש"ס
עם הוספות

6) שנה דף י"ב;
7) הוספת פרק י"ג;
8) לקמן דף י"ד;
9) שפוטת לה. כמיוס
ט.ו. (ס) ופוטת קד"ל;
10) ברכת ח. (ה) ת"א
(ס) ל"ב. (י) ע"ע.

הנהרות הב"ה

6) תיב"ס ד"ה כל וכו'
קדאמ"ר ה"ב בכל לשון
היינו ח"ס:

תורה אור השל"ם

א) ואלהיך ואלהי
ב) ואלהיך ואלהי
ג) ואלהיך ואלהי
ד) ואלהיך ואלהי
ה) ואלהיך ואלהי
ו) ואלהיך ואלהי
ז) ואלהיך ואלהי
ח) ואלהיך ואלהי
ט) ואלהיך ואלהי
י) ואלהיך ואלהי

11) ואלהיך ואלהי
12) ואלהיך ואלהי
13) ואלהיך ואלהי
14) ואלהיך ואלהי
15) ואלהיך ואלהי
16) ואלהיך ואלהי
17) ואלהיך ואלהי
18) ואלהיך ואלהי
19) ואלהיך ואלהי
20) ואלהיך ואלהי

21) ואלהיך ואלהי
22) ואלהיך ואלהי
23) ואלהיך ואלהי
24) ואלהיך ואלהי
25) ואלהיך ואלהי
26) ואלהיך ואלהי
27) ואלהיך ואלהי
28) ואלהיך ואלהי
29) ואלהיך ואלהי
30) ואלהיך ואלהי

31) ואלהיך ואלהי
32) ואלהיך ואלהי
33) ואלהיך ואלהי
34) ואלהיך ואלהי
35) ואלהיך ואלהי
36) ואלהיך ואלהי
37) ואלהיך ואלהי
38) ואלהיך ואלהי
39) ואלהיך ואלהי
40) ואלהיך ואלהי

הנהרות וציונים

1) ואלהיך ואלהי
2) ואלהיך ואלהי
3) ואלהיך ואלהי
4) ואלהיך ואלהי
5) ואלהיך ואלהי
6) ואלהיך ואלהי
7) ואלהיך ואלהי
8) ואלהיך ואלהי
9) ואלהיך ואלהי
10) ואלהיך ואלהי

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

לג.

לימא קמבר רבי. מלאיטריך קרא שחטה קריאת שמע כמנה: ב"ה
התורה בב"ה אשון נאמרה. לקרות צבית הכנסת: משום דכתיב
שמוע אלוטריך והיו ללה מדרשה לקרות שמע בכל לשון אלל להשמיע
לנאיו: תפלה. דקמי ממי' בכל לשון לא לריך קרא דהא רחמי
ניחו והוהו לישנא דידע לכוון לבו

כל התורה בכל לשון נאמרה דאי סלקא
דעתך בלשון הקודש נאמרה והיו דכתב
החמא למה לי איצטרך משום דכתיב שמע
לימא קמבר רבנן כל התורה כולה בלשון
קודש נאמרה דאי סלקא דעתך בכל לשון
שמע דכתב החמא למה לי איצטרך משום
דכתיב והיו: תפלה: רחמי היא כל היכי
דבעי מצלי' ותפלה בכל לשון. והאמר רב
הורדא *לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון
ארמית אמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו
בלשון ארמי אין מלאכי השרת נוקקין לו
לפי שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי
לא קשיא. הא ביהודי הא בצבור ואין מלאכי
השרת מכירין בלשון ארמי והתניא. יוחנן
כהן גדול שמע ב"ק מבית קדש הקדשים
שהוא אומר נצחו מליא דאורל לאנאז דכתיב
לאנמוכיא ושוב מעשה בשמועין הצדיק
ששמע בת קול מבית קדש הקדשים שהוא
אומר במילת עבדיה דאמר שגא לאייתאה
על היכלא ונהרג וסלקום ובטלו גזירותיו
כתבו אותה שעוה וכיוונו ובלשון ארמי היה
אומר אי בעית אימא בת קול שאני דלאשמועי
עבידא ואי בעית אימא גבריאול הוה דאמר
מר. בא גבריאול ולימרו שבועים לשון:
ברכת המזון: דכתיב. ואכלת ושבעת וברכת
את ה' אלהיך בכל לשון שאתה מברך:
שבועת העדות: דכתיב. ונפש וכו'.
ושבעה קול אלה בכל לשון שהיא שובעת:
שבועת הפקדון: אתיא. תחמא. תחמא

כ"ה התורה כולה בב"ה אשון נאמרה. פי' ר"מ הא פשיטא דשבעת
מ"מ נימנו למשה בלשון קודש והאי דקאמר ה"ב (ה) היינו אס'
נימנה להעמיקה בלשון אחר או לא ומפירושו שמע דלמ"ד לא נימנה
להעמיקה בלשון אחר לא נימנה לקרוא כמו כן בלשון אחר דמי שהיה

לשון עברי כאלו היה קורא בעל פה
כדלמרינן צ"י שני דמגילה (דף טז.)
קראה מרגום לא ילא היכי דמי
אלימא דכמינה מקרא וקא קרי מרגום
היינו על פה הו"ל לא לריכא דכמינה
מרגום וקא קרי מרגום ולא ידענא
לפירושו היכי סלקא דעמינה למימר
אלינא דרבי דככל לשון נימנה לימנא
אס כן הא דאמר רבי ק"ש כמנה
היינו ככל לשון שהרי ככל לשון נימנה

לימנא אס כן היינו רבנן ומו מפשיט
מיחא חס"ל דללינא דרבי בלשון הקודש
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון

נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)

נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)

נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)

נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)

נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)

נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)
מן אין צין ספרים למזוחות ותפליין
אלל הספרים נכתבין בכל לשון
נאמרה ומו מלי קמנענא ליה והא
פלוגתא היא צ"פ"ס דמגילה (דף טז.)

עין משפט
נר מצוה

ב"א ב טו"ש ח"ט ס'
קא ספיק ד ע"ש:

גליון הש"ס

גמי ורבנן בה בכה א"א
משפט צ"ה. עין לקמן
דף ל"ג ע"א מ"ה וי"א:
רש"י ד"ה יהודי וכו'
ע"ה צ"ה צ"ה צ"ה.
מ"ד בית אבות דף ל' ע"א:
ד"ה שאני בת קול. ע'
סנהדרין דף י"א ע"א
מ"ה בת קול ומכ"ט
פ"טו"ו מ"ו דבבבנות:

תוספות שאנין

קמבר ר' כל התורה
בכל לשון נאמרה. פי'
כגון קריאת התורה וכו'
דמקריאה א' אשר
לדודת דאן חיובא א"א
מרבנן וחקת עזרא.
לכ"י לפי כל הפרשיות
שצרכות לקרות כגון
פרשת וכו' (ה) ופרשת
עגלה ערופה והיו
דפרש בהמה הקדש אי
ליכא קרא (ג) דמכ"י להו
לקרואה בכל לשון אז
פי' פרק הקורא וכו' (ה)
פי' שאין מלאכי
השרת מכירין בלשון
ארמי. פי' י"מ דשבת (ט)
דמכירין בו אבל אין
חשישין בו ואין נראה
מכאן דמשמע בסמוך
דאין מכירין בו כלל:
ברכת המזון בברכה
ואכלת ושבעת וברכת.
ה"י וכו' מנא לן ללא
לשון הקדש אבל בפי
שבועת העדות ג"י מנא
לשון קדש אבל בפי
לממר דכ"י דומא
דכונתה ה' גריזים וכו'
ע"כ שיהא בלשון הקדש.
ל"ה. יש אומר בפ"ט
שצריך לברך בעל הבית
דכתיב וברכת את ואת
ריבויא הוא לברכת את
בעל הבית:

השק שלמה

על תוספות שאנין
6) ח"ה ז"ל ופ"ה פ"ה
ח"ה וכו' ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה

ליקוטי רש"י

בב"ה אשון נאמרה.
מלאיטריך ליה קרא
לקריאת שמע שחטה
כמנה כבידא ליה בקרא
כל הורה בכל לשון
נאמרה לקרות (ברכות טז.)
לקרואה בכל לשון
אליטריך לקריאת שמע
אליטריך משום
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
תמא שמע בכל לשון
שחטה שנת כרבנן
ומיחא (דף י"ג) דלא
שמע בכל לשון שחטה
שנת כרבנן (ברכות טז.)
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי
דכתיב ואלהיך ואלהי

הַלְכוּת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן סָא סב

צו. בְּאֵר הַגּוֹלָה

1 הרמב"ם פ"ט ז' רבנו יונה בפרק ב' דברכות מההיא דקפחים נ"ח תשובת הר"ב"ש סימן תפ"ט תשובת הרשב"א.

בפסוקי דזמרה ובתפלה צריך לְדַקְדֵק בְּכֶן. הגה והוא הדין הקורא בתורה בפניאיים ובכתובים (לה) יש לנהר (בית יוסף בשם הר"ד): **כג.** 'צָרִיף לְדַקְדֵק שְׁלֵא יִרְפֵּה הַחֶזֶק וְלֹא יִחַזֵּק הַרְפָּה, וְלֹא יִנְיַח הַגֵּד וְלֹא יִנְיֵד' (לו) הַנֶּחָח: **כד.** 'צָרִיף לְקִרּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּטַעְמִים כְּמוֹ שֶׁהֵם בַּתּוֹרָה. הגה אָבֵל לֹא נִהְגוּ (לז) כֵּן בְּמִדְיָנוֹת אֵלֶּה. וּמִכָּל מְקוֹם הַמְדוּקְדָקִים מִחֲמִירִים (17) (לח) בְּכֶן: **כה.** (ט) 'כְּשִׂיאָמַר וּקְשָׁרְתָם לְאוֹת עַל יַדָּהּ יִמְשַׁמֵּשׁ בַּתְּפִלִּין שֶׁל יָד, וּכְשִׂיאָמַר וְהָיוּ לְטַטְפֹּת בֵּין עֵינָיִךְ יִמְשַׁמֵּשׁ בְּשֵׁל רֵאשׁ, וּכְשִׂיאָמַר וְרִאיתָם אוֹתוֹ יִמְשַׁמֵּשׁ בַּשְּׂמִית צִיצִית שֶׁלְּפָנָיו (וענין לעיל סימן כד סעיף ה): **כו.** (מ) 'יֵישׁ נוֹהֲגִים לְקִרּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּקוֹל רֵם וְיֵישׁ נוֹהֲגִים לְקִרּוֹתוֹ בְּלַחֲשׁ. הגה וּמִכָּל מְקוֹם יֵאמְרוּ פְּסוּק רֵאשׁוֹן בְּקוֹל רֵם וְכֵן נוֹהֲגִין (כל ב):

סב מי שלא דקדק בקריאת שמע או לא השמיע לאונו. ובו ה' סעיפים:

א. אף על פי שמצוה לדקדק באותיותיה, קרא (א) ולא דקדק בהן (ב) יצא: **ב.** [א*] יכול לקרותה בלא היטב בה מפסיד התנהגות, ורבי משה:

באר היטב

בלא מקף צריך לקרות בכל בחולם ובמקף במקום, והטעם כי לעולם לא באה הנח נראה אחר תנועה גדולה, אם לא שבאה הניגונה תחת התנועה גדולה, כמבאר אצל המדקדקים, משום הכי במקף לא באה לעולם הניגונה אלא תחת תבה השניה, ממילא משתנה החולם למקף חסוף שהיא תנועה קטנה כדי שיכול לבא אחריה נח נראה, ואף על פי כן אינו זו מנוחה כמו שקכת רש"י בחמש פרשת יתרו פסוק כד פן יפרץ בם, עין י"ג. וכן נמי את צעירי, ובשבא במקף משתנה לחולתו בסוגל מן השעם הזה: **ג.** הנח. ש"י הנחטפת כגון בסוף תבה או באמצע תבה הבאה אחר תנועה קטנה, וש"י א נד נקרא המתנועעת, כגון בראש תבה או באמצע תבה אחר תנועה גדולה, וסימן תנועה גדולה פתוח חותם, רק החיריק כשיש יו"ד אצלה נקראת תנועה גדולה, וכשאין יו"ד אצלה נקראת תנועה קטנה: **יד.** בכה. ובלבר שיכון, כי הניגונה למי שלא הרגל בה מפסיד התנהגות, ורבי משה:

לח. ונראה הטעם שלא יהיה נראה כאומר שחשם הוא אף חס וליקלה. ואני אומר שאין לשמע לאלו הכוונות הפסקות מלבם. וארובה צריך להזהר שלא יפסיק בין אף לה' כלל שיש מקף בו, ואפשר שכונת המ"כ רק להתנהגות שחתך מלת אף היטב שלא יהיה כקורא אפני עין שם, ואפשר שהטעם של ההפסק קצת שלא יהא נראה כאומר שאף ה' יתרה, וצוה לומר, גם ה' יתרה על זה מלבד אחר, כיון ששל כרתק יש להפסיק קצת בין מלת ויתרה לאף דלא לשממע ויתרה, ולכן אין להסמיכו כל כך אל מלת ה'. ומכל מקום לא יהיה הפסק נכר כל כך כמו שכתבתי לענין כלל בכה: (ו) בכה. עין באר היטב. וענין בשלמי צבור בשם ספר שתי ידות שקכת, שברב הקהלות נוהגין לקרות בטעמים אך אין מפסיקין בסוף פסוק כמו שנושה מקורא בתורה, וארובה יותר צריך להפסיק בסוף פסוק מבטוח טעם אחר, וכן נראה להנהיג בטעם טרואה, והבלתי נחיר בה כשיגיע אל כל הקרב הקרב אל משכן ה' ימות מקורף, ובסוף פרשת ציצית אני ה' אלהיכם אמת יש במלת אני טרואה. והנהיג מבאר למה אמר יוד המלך ע"ה אָנָה ה' כי אני עבדך כו', והנה באמרו אני עבדך אינו משלל שלא יהא גם איש אחר עבדו רק אני עבדך, וכבר ימצאו אחרים גם כן עבדי, וכן ולי' אני עבדך כו' ולשלמה שני ידות שקכת בשם מהר"ם דאימא ביהר רבי פלוני מצא מת וברך בפיו ובחטמו ובעיניו ולא מצאם בו, אמר בנראי לא נוהר בדבקים שבאמת יוציב, עין באר לישונו:

משנה ברורה

ענינים אשר אתם זנים אתריהם, אלהיכם אשר, אלהיכם אני, אלהיכם אמת. גם כל תבה שתחלתה אלה ואפשר שלא ירגישנה במבטא צריך הפסקה, כגון אשר אנכי, מטר ארצכם, ועצר את, אשר ד', דברי אלה, ויאמר ד' אל, דבר אל, מצות ד', אשר אתם, וכל כהאי גוונא. גם כל תבה שתחלתה יו"ד צריך להדגיש במבטא, שלא יראה כאלו נמשכת אחר התבה שלפניה, כגון פן יפתה לא יראה כאלו קורא פניפתה או פן אפתה, וכן בתבת ירבו וכל כהאי גוונא: **כב** (לה) יש לנהר. ² ולא הנהירו על קריאת שמע, אלא משום שמסורה לכל ויש בה יחוד שמים: **כג** (לו) הנח. ³ ש"י הנחטפת נקראת נח, כגון בסוף תבה או באמצע תבה הבאה אחר תנועה קטנה, וש"י א נד נקרא המתנועעת, כגון בראש תבה, או באמצע תבה הבאה אחר תנועה גדולה. וסימן תנועה גדולה פתוח חותם, רק החיריק כשיש יו"ד אצלה נקראת תנועה גדולה וכשאין יו"ד אצלה נקראת תנועה קטנה: **כד** (לז) בן. אך ⁴ שצריך לנהר לפסק במקום הראוי להפסיק לפי הענין כדי שיהיה טעם ובהנהגה לדבריו, על פן יראה לקרותה בנחת, דאי לאו הכי ישפנה לפעמים הבנת דבריו על ידי זה: (18) בכה. ובלבר שיכון, כי הניגונה למי שלא הרגל בה מפסיד התנהגות: **כה** (ט) כשייאמר וקשרתם לאות. וכן בפירוש שניה כשמזכיר ענין תפלין צריך למשמש: **כו** (מ) יש נוהגים וכו'. לענין אם יוצא בקריאת צריך על ידי אחר שיכון להוציא, עין במגן אברהם ופרי מגדים, ורב האחרונים סוברים דיוצא בזה, ועדיף זה מהרהור, דהרהור לא כדבור דמי, מה שאין כן בזה דשומע בעונה, וכתב עלת תמיד, ונראה דדוקא במבין הלשון, ואפלו בלשון הקדש בעיני דוקא שיבין השומע, עין בסימן קצת

א. ובשערי פנסת הגדולה הביא בשם ברפת אברהם, דדוקא בביחיד המוציא את היחיד, אבל יחיד המוציא את הרבים או יחיד המוציא את השנים בברפת המזון, אפלו אינם מבינים בלשון הקדש יוצאים:

סב א (א) ולא דקדק. אין הענין שלא הזכיר התבות והאותיות, שבנדאי לא יצא, אבל ענין לא דקדק הוא שלא נתן רוח בין הדבקים או שלא התין הו' של תזכרו וכדומה, ופנ"ל בסימן סא ופ"ח ואלהי רבה בשם החנוך וכן מוכח מפרוש רש"י שם במתניתין דף טו, עין שם, ומהגמרא שם ע"ב עין שם: (ב) יצא. מכל מקום יתרה מאד לכתחלה בזה. ואיתא בש"ס, המדקדק בהן, שכרו שמצננין לו גיהנם, שהוא

שער הציון

כב כ. בית יוסף בשם רד"ק: כג כא. מגן אברהם: כד כב. בית יוסף: כג. דרכי משה: כה כד. מכתב מהר"ם והפ"ח לעיל בסימן כח:

באר הגולה צו:

הלכות קריאת שמע סימן סב

ג ר"ט פ"ק ב מהלכות קריאת שמע ד נבוכות טו וכחא קמא. ה ספר ארבות חיים לדעת הרשב"ם.

(ג) **בכל לשון** (80) **לשון**. ייזכהר מדברי שבח שפאותו לשון וידקדק בו כמו בלשון הקדש: ג. (ד) **יצרירף** (ה) **להשמיע לאזנו מה שמוציא בפיו**. (81) **ואם לא השמיע לאזנו יצא**, (ו) **ובלכד שיוציא בשפתיו**: ד. **האם מחמת חלי או אנס אחר קרא קריאת שמע בלבו** (82) (ז) **לצא**. הגה (ח) (83) **ואף לכתולה יעשה** (84) **כן, אם הוא במקום שאינו נקי לגמרי ואינו יכול לנקותו משום אנס יתרהר בלבו**, ובלכד (ט) **שלא יתא מקום מטנף**

שערי תשובה

(80) לשון. עין באר היטב. ועין לעיל סימן נ סעיף קטן ב במגן אברהם ויד אפרים שם ועין לקמן סוף סימן קא לענין תפלה בכל לשון ופה שכתב ביד אפרים שם: (ב) **יצא**. עין באר היטב. ועין בשאנת ארבה סימן ז שהארץ במדבר ואינו שומע דתיב בקריאת שמע ובכל המצות התלוין בדבור פה, ואף על פי שאינו יכול להשמיע לאזנו לית לן בה, ואם שומע ואינו מדבר גם כן יצא על ידי הרהור הלב, ואין זה דומה אל דבר הראוי לביולה, עין שם: (ג) **כן**. עין באר היטב. ועין לעיל בשערי תשובה סימן ד סעיף קטן יג מה שכתבתי בדיו זה בשם הכריז יוסף:

6. **לשון**. ודוקא שמבין הלשון, והוא הדין בתפלה וברכת המזון, אבל קדוש ובכרת הפרות ובכרת המצות והלל יוצא אפילו אינו מבין הלשון, תוספות ריש פרק ז וז' סוטה, מגן אברהם. ועין לקמן סימן קצג סעיף א, ועין בשערי תפלה הגדולה: **ג. יצא**. וכל שכן יוצא בשמע קריאת שמע מאחר. עלת תמיד וכן כתב מהר"ם חלק א סימן מא, ועין מגן אברהם סימן סא סעיף קטן טו. וכתב עלת תמיד, ונראה ודוקא במבין הלשון, ואפילו בלשון הקדש בעיני דוקא שבין השומע, עין סימן קצג סעיף א, ובשערי תפלה הגדולה הביא בשם ברכת אברהם ודוקא ביחיד המוציא את אדם מבניו בלשון הקדש יוצאים, עין שם. כתב הפרי חדש מהסתברא כשישפילק האנס, אם עדין לא עבר זמן קריאת שמע מחיב לחזר ולקרותה, דהא קמא לן הרהור לאו קדבור דמי. עין שם, והשי אהרן חולק עליו ופסק דאיתו חיב לחזר ולקרות קריאת שמע כיון שבכרי יצא ויד חובתו כשהגיע זמן קריאת שמע בהרהור דבאותה שעה שהיה אנוס הרהור קדבור דמי, עין שם: ג. **כן**. מזה יש ללמד בני שצמא בלילה

באר הגולה

במיוחסו. וכיצד זה מצאתי כתוב גם כן בר"טב"א על האלפס של נדרים ריש פרק קמא, דבכל לשון, הינו, הלשון שמדברים באותו מקום. ולפי זה מרע לנכון דמה שכתבנו במשנה ברורה דצריך גם כן שביין בזה הלשון, הינו, דאינו מוטייל מה שאנשי המדינה מדברים בזה הלשון, והתוספות שמקלין בקדוש ובכרת המצות וכו', הוא דוקא באופן זה: *

ג (85) **ואם לא השמיע לאזנו יצא**. אפלו בקריאת שמע, וכל שכן בשאר מצות כדאיתא בבכרות טו ע"ב בגמרא, וכן פסקו כל הפוסקים.

ד(86) **תמיה רבה על השערי תשובה והברי יוסף לקמן בסימן קפה שהעתיקו בשם הספר חרדים דרב הפוסקים סוכריס דאם לא השמיע לאזנו לא יצא**, דהוא גנ"ג גמרא מפרש גני"ל. ואולי פונתו דלא יצא המצוה מן המבחר מן התורה, דבה"ג ובר"י ושאולות סימו על זה, דכתיב שמע השמע לאזניך וכו', וצריך עיון:

ד(87) **יצא**. עין במשנה ברורה כמה שכתבתי על כן כשיסתלק האנס, כן הוא הסכמת הפרי חדש ואל"ה רבה ומטה יהודא ובנין עולם והמגן גבורים ועוד אחרונים, ולא כהמקלין בזה. והפרי מגדים רצה לצודר ולומר דהמחבר פוסק כמאן דצמר מדאורייתא הרהור קדבור דמי, בבית יוסף בסימן זה ובסימן פה ובסימן קפה לא משמע כן, וכן מוכח מבאר הגולה דהמחבר בעצמו סובר הרהור לאו קדבור דמי, ובאמת בעקר הדין אי הרהור קדבור דמי או לא אין ראוי להסתפק בזה, אחרי דעת רב הראשונים וכמעט כלם נוטים דלאו קדבור דמי, הלא הנה הרהור חננאל והאשכול והרבה וינה והרא"ש והאור ורוע והרא"ד והמרוכי והטור והרבה יתקן והשלחן ערוך כלם פסקו דהרהור לאו קדבור דמי, וכן מוכח גם כן דעת רש"י בבכרות דף טו ע"ב בדבור המתחיל בלבו שלא השמיע לאזנו, משמע אבל בהרהור לא, וכדפרש הרא"ש ורבה וינה ושאר הראשונים כדברתא זו, וכן המאור בפרק מי שפתו מפרש לבריתא זו על נוק שראיתי חוש בדבריו, ומשמע מנה קצת שם דהוא פוסק ככ סתדא דק משום דהוא ספקא דאורייתא, כדאין כן לדירה בשאר בכרות אם כדן על ידי הרהור יוצא בדעבד, ומשאר פוסקים דקטבו סתמא דהלכה ככ סתדא מכה היא סוגיא דשכת קנ לא משמע כן, גם הוא בעצמו כתב שם לבסוף דרב סתדא ערפא מכה היא סוגיא, משמע דלא בירדא לה דעתו בזה, גם מסור ושלחן ערוך לקמן בסימן רו משמע דהוא היינו בשאר בכרות ודננו, וכן האליה רבה כתב דהמקלין והפוסקים שראה כלם סוכרים דהרהור לאו קדבור דמי, לכו מהדומים והסמ"ג שפוכרין דבכרות אפלו ברכת המזון שהוא דאורייתא הרהור קדבור דמי בדעבד, ורא"ד מפורז על המדה דאפלו בקריאת שמע הרהור קדבור דמי, וכיון דכל הראשונים חולקין עליהם להכי סתמו הטור ושלחן ערוך דלא קותיהו, וכן כתבו הב"ח ואל"ה רבה, והוא פשוט. ובחי אדם ראייתי שכתב, דמי שהרהר הבכרה בלבו צריך עיון, ולעניות דעתי בכרבת המזון כדאי יחזר ויכרד, ואפלו בשאר בכרות הסומך על כל הראשונים דלעיל כדאי לא הפסיד:

משנה ברורה

מדה כנגד מדה, שמאחר שהוא מעורר עצמו בזה ומגיע את חמו הטבעי לדקדק באותיות, ובשכר זה החם הטבעי שהוא מעורר מצניין לו כנגדו חם אחר, שהוא בגיהנם (פית יוסף): **ג (88) בכל לשון**. ודוקא שבבין באותו הלשון, והוא הדין בתפלה ובכרת המזון ובקדוש ובכרת המצות והפרות והלל ואחרונים. ועין בבאר הגולה (אות א), וכל זה מצד הדין, אבל למצוה מן המבחר הוא דוקא בלשון הקדש, כן כתב הב"ח בסימן קצג. ועין בספרי האחרונים, דבמיני אף מצד הדין יש לזהר שלא לקרותה בלשון אחר כי אם בלשון הקדש, כי יש פמה וכמה תבות שאין אנו יודעים איך להעתיקם היטב, בגוף תבת ושתתם יש בו פמה באוריים. אחד לשון למוד, ואחד לשון חדרו, כמו שאמרו חז"ל, שיהיה דברי תורה מחדדין בפיה, שאם ישאלך אדם דבר אל הגמגם ותאמר לו, וכן פמה וכמה תבות שבקריאת שמע שאין אנו יודעין היטב באורו על לשון אחר, כגוף תבת את ותבת לטטפת וכדומה. אבל כשאנו קוראין שמע בלשון הקדש וכן בתפלה ובכרת המזון וקדוש ושאר בכרות אפלו אם אינו מבין הלשון יצא, דזה אינו מצוי שכן ישראל לא ידע באור הפסוק ראשון שבקריאת שמע שהכונה בו לעבובא, וכמו שכתבו בסימן סג סעיף ד: **ג (89) צריך וכו'**. מדרבנן (פח). ודעת הרמב"ם הובא בחדושי הרשב"א, דהוא מדאורייתא לכתולה: (ח) **להשמיע לאזנו**. בקריאת שמע והוא הדין בבכרותיה, וכללמן רו סעיף ג: (ו) **ובלכד וכו'**. אבל אם הרהר בלבו לא יצא, דקמא לן הרהור לאו קדבור דמי, ועין בבאר הגולה (אות א): **ד (90) יצא**. האי יצא לא לגמרי קאמר, דהא קמא לן הרהור לאו קדבור דמי, אלא רוצה לומר, דעל כל פנים בשעה שאינו יכול לדבר יתרהר קריאת שמע בלבו, והקדוש ברוך הוא יקבע לו שכר עבור זה, אבל בעצמו אינו יוצא בזה. על כן כשיסתלק האנס, אם עדין לא עבר זמן קריאת שמע מחיב לחזר ולקרותה להסכמת רב אחרונים, ועין בבאר הגולה (אות א): (ח) **ואף לכתולה וכו'**. כתב הש"ו, מזה יש ללמד בני שצמא בלילה במסתו שאי אפשר לו לטל דיו ולכרדו, יתרהר הבכרה בלבו וישתה. ובספר מטה יהודא חולק עליו וכתב, דהרי אפשר לו לעמד ולטל דיו, ואין דומה לחולה ולאנוס, דאין דנין אפשר משאי אפשר, ואפלו אם אין לו מים על הנטייה והשתיה או שקשה לו לעמד מפני הקר, הרי יוכל לקנח דיו בבתל או בכל מידי דמקנח, וזה מהני אפלו קשידע כדאי שנגע בדיו במקומות המכסים וכדלעיל בסימן ד סעיף כב וכו': (ט) **שלא יתא וכו'**. ואם אפלו הרהור אסור, כן כתב הפרי מגדים לקמן והוא פשוט. ונראה לי דכל זה אם יודע כדאי שמתנפות, אבל בספק אפשר דיש לסמך ולהקל בזה בענין הרהור בכל הכרות, לבר מקריאת שמע ותפלה, לפי מה דמבאר לקמן בסימן קפה סעיף ה, עין שם, אך יש לדחות, דשם רק לענין דעבד, ומכל מקום אם הוא מכסה גם כן יש להקל, דיש בזה גם כן דעות בין הראשונים:

(88) **שלא יתא וכו'**. עין במשנה ברורה כמה שכתבתי למען השתיה במרוחן ששלא כדיו הוא, ולשנא דהתיי אדם גרם להם לטעות בזה. ובאמת לעניות דעתי דבר * אמנם עינתי בסימן תרצ ט"ט דלכאורה לא משמע כדברינו ואולי דבמגילה הלילו משום פריסום הנס אולם ברין שם בהאי ענינא לא משמע כחילוקנו וצריך עיון למעשה:

שער הגיון

כב ד א. א. אליה רבה ופרי מגדים:

באר הגולה צד :

הלכות פסח סימן תפ"ט

ד' הרא"ש בסוף פסחים מביא דברי ר' יוחנן ב"ר חנניאל וכו'. ה' מירא דאביי שם סו וכתבנוהו הר"ף והרא"ש בסוף פסחים.

(ו) וצריך לספר ימעמד ולברך תחלה. (ז) וסופר הימים (ח) והשבועות ביצד, ביום הראשון אומר 'היום יום אחד' (ט) (י) עד שמגיע לשבעה ימים ואז לאמר היום שבעה ימים שהם שבווע שני סו וכתבנוהו הר"ף והרא"ש בסוף פסחים.

שערי תשובה

באר היטב
 דכתיב וספרתם ששה ספירה לכל אחד ואחד, ועין מגן אברהם וכן יעקב. ואם עבר ושמע הספירה מאחר יצא, אם נתפזר שומע ומשמיע, פרי חדש, עין שם. ועין יד אהרן בהגהות בית יוסף. ופשוט דמתר לספר בכל לשון, ודוקא בלשון שמכין, ואם אינו מכין לשון הקדש וספר בלשון הקדש לא יצא דהא לא ידע מאי קאמר ואין זה ספירה, מגן אברהם: **7. מעמד.** דכתיב בקומה תחיל לספר, אל תקרי בקמה אלא בקומה. ובידעבד אם מנה משיב יצא, רמב"ם: **8. ולברך.** הא דאין מברכין על ספירה זו ולא על ספירת נדה, עין הרדב"ז חלק א סימן כו, ועין בקח יעקב. והא דאין מברכין זמן אספירה, לפי שלכא שמחה והנאה בדרך, אחרונים. ועין חק יעקב: **9. והשבועות.** ואם ספר הימים לחדר ולא ספר השבועות או שספר השבועות לחדר ולא הימים, צריך לחזור ולספר בברכה, פרי חדש, וכן כתב מהר"ש הלוי חלק אורח חיים סימן ה, אבל הנקנסת הגדולה והמגן אברהם והחק יעקב הסכימו ויצא בדיעבד, לכן נראה לי דיספר בלא ברכה, דברכות אינן מעכבות. וכתב עוד הנקנסת הגדולה בשם מהר"ש הלוי והסכים עמו, שאם מנה בראשי תבות כגון היום ד' ימים או אם אמר ח' ימים שהוא שבווע א' ויום א', ויצא די חוכתו, והפרי חדש כתב דלא יצא די חוכתו. אם אמר ארבעים חסר אחת לעמר יצא, מהר"י מולכו, יד אהרן, עין שם: **10. היום.** ולא יאמר שהיום, אחרונים. והחק יעקב כתב, דמאן שאומר שהיום לא אשתבש עין שם: **11. בעמור.** וכן כתב הט"ז. וגרסת האר"י ז"ל לעמר וכן כתב בשל"ה:

משנה ברורה

מיהו, מנהג בכל ישראל שכל אחד מברך וסופר לעצמו ואין סומכין על השליח צבור. כתבו האחרונים, דספירה מתר בכל לשון ובכלבד שביין אותו הלשון, ואם אינו מכין אפילו ספר בלשון הקדש, אינו יצא, דכיון דלא ידע מאי קאמר אין זה ספירה: (ו) וצריך לספר מעמד. וצריך לעמד משהעשה שמתחיל הברכה. ובידעבד אפילו אם ספר משיב יצא [פוסקים]: (ז) וסופר הימים והשבועות. דכתיב תספרו חמשים יום, וכתיב שבעה שבועות תספר לך. ואם ספר ימים לחדר ולא הזכיר שבועות, יש אומרים שייצא בדיעבד, ויש אומרים שצריך לחזור ולספר ימים ושבועות פדיון, ועל כן חזרו וסופר בלא ברכה [ואם שכח לחזור ולספר, מונה שאר ימים בברכה]. ואם מנה שבועות ולא ימים, כגון שאמר ביום השביעי היום שבווע אחד ולא הזכיר ימים כלל, "לכלי עלמא לא יצא": (ח) בעמור. וברב פוסקים הנפסח לעמר. מיהו, עקר דבר זה אינו אלא לכתחלה "כדי לבאר שהוא מונה מיום שהקריבו את העמר והלאה, ואם לא אמר אלא היום כך וכך, נמי יצא:

באר הגולה

ומדקאמר לכו, משמע דבא לומר לכל אחד, עין שם. הרי דהמצוה שך על כל יחיד ויחיד פני עצמו ולעמט זה מלשון הקדמון הר"ף גיאות משמע שאחד יכול להוציא את חברו בזה, וזה לשונו ש בהלכות ספירה, ואנו כך קבלנו מרבותינו אסמכתא לספירת העמר בעמידה מדכתיב מהחל חמשה בקמה, שאין תלמוד לומר בקמה, ללמדך שבקמה ובכעמיה, ובמציאות שבת שאומרים לאחר תפלת ערבית ויהי נעם וקדשה וסדרא כשהיו יושבין, נתגו ראשונים לברך שליח צבור מעמד וכל הקהל עונין אמין בכונה שלא להטריח הצבור לחזור ולעמד, עד כאן לשונו, וכן כתב בעל ארחות חיים בשם רב האי גאון, עין שם, ומשמע מזה דיוצאין בספירתו, דאם בנתם הוא שאין יוצאין רק בברכה גרידא, ואם כן על כל פנים צריכין לעמד בשביל הספירה גופא שצריכה להיות מעמד וכו'. **ולעניות דעתי יש לעין אפילו לפרוש רש"י תנ"ל, היכא שאינו בקי לספר בעצמו אפשר שחברו יכול להוציא, ולא גרע ממה דקמא לן לענין ברכת המזון שאין אחד יכול להוציא את חברו לכלי עלמא אלא אם כן אכל בעצמו, משום דכתיב ואכלת ושבעת, מי שאכל הוא יברך, ואפילו הכי קמא לן וסופר מברך וכו' יוצא, ואפשר הוא הדין הך, וצריך עיון. הרי בררנו דרין זה פלגתא דברכותא הוא, ועל כן לכתחלה בודאי הנפסח לעמר. מיהו, עקר דבר זה אינו אלא לכתחלה "כדי לבאר שהוא מונה מיום שהקריבו את העמר והלאה, ואם לא אמר אלא היום כך וכך, נמי יצא:**

שער הציצית

דעתי אין דבריהם מקוין, שכמו להני דסבידא לה דבזמן הזה דאורייתא אין נפקא מנה בין יומי לשבועי, וכמבאר להדיא דספר המצות דשביעי הוא חלק מהקלי המצוה של ספירה, כמו כן אם ניקא שהוא מדרבנן, גם כן יומי ושבעי תרד ניעהו, ואנן הא קמא לן כאבין וברבנן דרב אשי ודלא כאמירא, וכן כל הפוסקים הקדמונים (בבב"א והר"ף והר"ם גיאות) לא העתיקו כלל דברי אמירא שמע מנה דסבידא להו דאפילו אם ניקא דבזמן הזה הוא דרבנן, כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, ואם ניקא דשעמם משום דסבידא להו דהוא דאורייתא ואנן סבידא לן דהוא דרבנן, זה אינו, דאם ניקא דכל אלו הראשונים סבידא להו דהם דאורייתא, וגם הרמב"ם ושאר הראשונים שהבאנו בבאור הלכה (אות ב) הלא גם כן כתבו בהדיא שהוא דאורייתא, בריא אית לן למקנט לדינא הכי, כן נראה לעניות דעתי ועל כן בריא מהניב מדינא לתור ולמנות: י. הנה שלום: יא. דלכלי עלמא צריך להזכיר ימים, וכדכתיב ממשם יום תספר, וכן מבאר ב"ראים ושגלי לקט, ומה שכתב מגן אברהם ויצא, קאי אלאחר שבעה ימים, כגון שאמר הימים שבווע אחד יום אחד ולא אמר מקדם היום שמונה ימים כמנהגנו, וכן כתב אליה רבה וחזק יעקב: יב. אחרונים:

ה. שערי תשובה. ומכל מקום פשוט דאם יש לו ספק באיזה ענין וצריך לספר בלי ברכה, אם יכול לשמע הברכה מפי אחרים ונחשב בדעתו לצאת בהברכה אם הוא מחייב פדיון בודאי יוכל לעשות כן: **10. מגן אברהם ואלה רבה וזק יעקב.** ואף שכל מקום יוצאין בלשון הקדש אף על פי שאינו מכין, כמו שכתבנו לעיל בסימן סב במשנה ברורה סעיף קטן ג ובבאור הלכה (אות א) שם, הך גרע, ודמי להא דכתבנו בסימן נ במשנה ברורה סעיף קטן ב בשם אחרונים, עין שם. והרי יעב"ז השיג על זה במור וקציעה מתוספות ויש פרק אלו גאמרין, ובידבריו נדחו דבריו: **11. כן מוכח בטור וכן בבית יוסף לעיל סימן ח דכל ברכת המצות צריך להיות לכתחלה בעמידה, ובפרט הספירה גופא קתבו כל הראשונים אסמכתא לזה מדכתיב מהחל חמשה בקמה, אל תקרי בקמה אלא בקומה: ח. עלת שבת ומגן אברהם וזק יעקב: ט. מהר"ש הלוי ופרי חדש ואלה רבה סעיף קטן יד. ועין שם באלה רבה שהוכיח זה משבלי לקט סימן רלד, ואינה ראה מקרחת, ויש לומר דהשבלי לקט לטעמה אילו דסבידא לה דספירה זמן הזה דאורייתא, וכדמוכח שם בראש הסימן משם ר' ישעיה, והמגן אברהם וסיעתו הלא טעמיהו משום דספירה בזמן הזה דרבנן. אלא דבאמת לעניות**

